

POSTANOWIENIE

25 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Marta Romańska

na posiedzeniu niejawnym 25 maja 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z powództwa W. w L.

przeciwko A.M.

o usunięcie niezgodności między stanem prawnym ujawnionym w księdze wieczystej

a rzeczywistym stanem prawnym ,

na skutek wniosku pozwnego o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego X.Y. od rozpoznania skargi kasacyjnej strony powodowej

od wyroku Sądu Okręgowego w Lublinie

z 21 listopada 2019 r., II Ca 776/19,

wyłącza sędziego Sadu Najwyższego X.Y. od rozpoznania skargi kasacyjnej strony powodowej.

UZASADNIENIE

Przepis art. 49 k.p.c. służy nie tylko zabezpieczeniu neutralnego osądu w indywidualnej sprawie, ale także zapewnieniu tego, aby osąd ten prezentował się jako bezstronny w ocenie opinii publicznej (zob. wyroki Trybunału Konstytucyjnego z 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, OTK-A 2005, Nr 11, poz. 134 iż 24 lipca 2008 r., P 8/07, OTK-A 2008, Nr 5, poz. 84). Ocena, czy dana okoliczność może budzić uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego, powinna mieć charakter obiektywny, w tym sensie, że rozstrzygające znaczenie ma sama możliwość powstania uzasadnionej wątpliwości co do bezstronności sędziego, nie zaś to, czy

sędziemu można postawić zasadnie zarzut braku obiektywizmu (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 19 listopada 1981 r., IV PZ 63/81). Nie można abstrahować także od pozorów lub przypuszczeń, o ile są obiektywnie uzasadnione (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 marca 1970 r., II CO 18/69). Chodzi tutaj bowiem również o dbałość co do postrzegania w społeczeństwie sądu jako organu bezstronnego.

W orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego zwracano uwagę, że konstytucyjne prawo do sądu (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP) obejmuje także prawo do odpowiedniego ukształtowania ustroju i pozycji organów rozpoznających sprawy (zob. wyrok z 14 listopada 2007 r., SK 16/05, OTK ZU nr 10/A/2007 poz. 124). W powołanym wyroku z 13 grudnia 2005 r., SK 53/04, Trybunał Konstytucyjny potwierdził, że instytucja wyłączenia sędziego jest ściśle związana z zasadami niezależności, bezstronności i niezawisłości sędziego, wynikającymi z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP. Instytucja ta nie tylko nie wkracza w sferę niezawisłości sędziego i nie narusza jej, ale ma służyć pełnej realizacji gwarancji tej niezawisłości, a w konsekwencji właściwego wypełniania nakazu respektowania konstytucyjnego prawa do sądu.

Gwarancyjny charakter instytucji wyłączenia sędziego musi zapewniać możliwość weryfikacji przez stronę składu osobowego sądu orzekającego (zob. też wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 11 grudnia 2002 r., SK 27/01).

W konsekwencji powstanie wątpliwości co do bezstronności i niezawisłości sędziego, wynikających z powołanych przez stronę stosownych orzeczeń sądu konwencyjnego, unijnego i krajowego czyni zasadnym wniosek zainteresowanej strony o wyłączenie sędziego na podstawie art. 49 k.p.c.

W uchwale Izby Cywilnej, Karnej, Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 stycznia 2020 r., BSA 1-4110-1/20, OSNKW2000 nr2, poz. 1 i OSNC 2020 nr 4, poz. 34, Sąd Najwyższy przesądził, że udział osoby, powołanej do pełnienia urzędu sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej na podstawie przepisów noweli z 8 grudnia 2017 r., w składzie Sądu Najwyższego prowadzi w każdym przypadku do nienależytej obsady sądu w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. albo sprzeczności składu tego Sądu

z przepisami prawa w rozumieniu art. 379 pkt 4 k.p.c.

Europejski Trybunał Praw Człowieka stwierdził że orzekanie przez osoby powołane do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym nowelą 8 grudnia 2017 r., stanowi naruszenie prawa do sądu i uchybienie art. 6 ust. 1 Konwencji, zaś stwierdzone wady w postępowaniach nominacyjnych na urząd sędziego Sądu Najwyższego mają charakter systemowy i będą rzutować na badanie podobnych skarg złożonych lub kierowanych do Trybunału w przyszłości (zob. wyroki: z 22 lipca 2021 r., *Reczkowicz przeciwko Polsce*, skarga nr 43447/19; z 8 listopada 2021 r., *Dolińska-Ficek i Ozimek przeciwko Polsce*, połącz. skargi nr 49868/19 i 57511/19 oraz z 3 lutego 2022 r., *Advance Pharma sp. z o.o. przeciwko Polsce*, skarga nr 1469/20; zob. wyrok też Wielkiej Izby Europejskiego Trybunału Praw Człowieka z 1 grudnia 2020 r., *Gudmundur Andri Astradsson przeciwko Islandii*, skarga nr 26374/18).

Ponadto także w świetle orzecznictwa Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej orzeczenie wydane z udziałem osoby powołanej do Sądu Najwyższego na podstawie wniosku Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w składzie i trybie przewidzianym nowelą z 8 grudnia 2017 r., stanowi także naruszenie prawa do sądu gwarantowanego na poziomie traktatowym, tj. art. 19 ust. 1 akapit drugi TUE oraz art. 47 Karty Praw Podstawowych Unii Europejskiej (zob. wyroki Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z 19 listopada 2019 r. w połączonych sprawach C- 585/18, C-624/18 i C-625/18, *AK przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa* oraz *CP i DO przeciwko Sądowi Najwyższemu*, EU:C:2019:982; z 2 marca 2021 r. w sprawie C-824/18, *A.B., C.D., E.F., G.H. i I.J. przeciwko Krajowej Radzie Sądownictwa*, EU:C:2021:153, a w jego wykonaniu wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 maja 2021 r., II GOK 2/18; wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego: z 6 maja 2021 r., II GOK 3/18; z 11 października 2021 r., II GOK 20/18; wyrok Sądu Najwyższego z 15 kwietnia 2021 r., III PSKP 13/21, OSNP 2022 nr 2, poz. 11).

[as]

(B.Ł.)

